

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Mechanisms of dialogue and consultation within the framework of international legal commitments for managing climate change

Mostafa Ahmadi¹, Ahmad reza Tohidi^{*2}

¹ legal researcher at international law

²Associate Professor, Department of international law , Faculty of law, University of Qom, Qom, Iran.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 2024/09/17

Revised: 2025/01/15

Accepted: 2025/01/4

Keywords:

Climate Change,
International Law,
International Tribunal for the
Law of the Sea,
Dialogue,
Consultation

*Corresponding author:

✉ Ar.Tohidi@qom.ac.ir

☎ (+982532103603)

Doi: [10.52547/joc.15.59.1](https://doi.org/10.52547/joc.15.59.1)

ORID: [0000-0002-3852-0920](https://orcid.org/0000-0002-3852-0920).

ABSTRACT

Background and Theoretical Foundations: Climate change, as one of the greatest global challenges of the 21st century, has confronted humanity with multi-dimensional risks and consequences. This phenomenon, caused by the increased concentration of greenhouse gases in the Earth's atmosphere, has gradually had and will continue to have widespread impacts on the environment, the economy, and human societies. The rise in the Earth's average temperature, along with the melting of polar and mountain ice, has not only led to the rise in sea levels and the submergence of coastal areas, but has also severely affected natural ecosystems and wildlife. Moreover, changes in rainfall patterns and prolonged droughts have resulted in the depletion of freshwater resources and the weakening of food security in many parts of the world. These changes have also led to an increase in the frequency and intensity of natural disasters such as floods, severe storms, and wildfires, causing further economic and human losses. To address this immense challenge and reduce its damages, the global community requires urgent and extensive action. In this regard, international cooperation and shared commitments to reduce greenhouse gas emissions and adopt adaptation policies for climate change are of utmost importance. International agreements such as the Kyoto Protocol and the Paris Agreement are significant steps towards establishing legal frameworks for reducing greenhouse gas emissions and strengthening adaptation efforts. However, these agreements face numerous challenges in terms of interpretation, implementation, and compliance with obligations. Disputes over the responsibilities of countries, particularly in distinguishing obligations between developed and developing nations, are among the obstacles hindering the full implementation of these agreements. In this context, international law and international judicial bodies play a crucial role in defining and clarifying the responsibilities and obligations of countries. These institutions can contribute to improving the implementation of commitments and enhancing international cooperation in addressing climate change by providing legal solutions and judicial decisions on disputes between countries. Furthermore, the development and strengthening of existing legal regimes and the creation of new mechanisms for monitoring the implementation of obligations and ensuring countries' compliance with agreements are among the measures that can help better manage climate change.

Methodology: This article examines international texts and agreements related to climate change management and analyzes and interprets international legal commitments in this area using a library-based approach.

Findings: The findings of this article indicate that international dialogue and consultative mechanisms, such as the advisory jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea, can aid in interpreting obligations, resolving disputes, and providing advisory opinions on climate change. Therefore, to enhance the effectiveness of legal tools in addressing climate change, there is a need to develop transparent laws and procedures as well as to strengthen the capacity of international institutions. Consequently, international law and judicial bodies play a key role in managing climate change. International dialogue and consultative mechanisms, such as the advisory jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea, can be valuable tools for facilitating cooperation and providing legal solutions in this area.

Conclusion: The agreement of the Commission of Small Island Developing States on Climate Change provides for the possibility of seeking advisory opinions from the International Tribunal for the Law of the Sea. The advisory jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea is still in its early stages and faces challenges such as determining the legal basis and the need for transparent rules to establish jurisdiction. Accordingly, the Tribunal must pay careful attention to the precise identification of "relevant agreements" and the preservation of the coherence of its judicial function when providing advisory opinions. Meanwhile, advisory proceedings of the Tribunal can serve as a tool to increase awareness, facilitate political actions, and provide legal solutions regarding climate change.

NUMBER OF TABLES

0

NUMBER OF FIGURES

0

NUMBER OF REFERENCES

19

مکانیسم‌های گفتگو و مشورت در چارچوب تعهدات حقوق بین‌المللی برای مدیریت تغییرات اقلیمی

مصطفی احمدی^۱، احمد رضا توحیدی^{۲*}^۱ پژوهشگر حقوق بین‌الملل، کارشناس ارشد حقوق بین‌الملل، دانشگاه قم^۲ دانشیار، گروه حقوق بین‌الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۶/۲۷
 تاریخ بازبینی: ۱۴۰۳/۱۰/۲۶
 تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۵

واژگان کلیدی:

تغییرات اقلیمی
 حقوق بین‌الملل
 دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها
 گفتگو
 مشورت

*نویسنده مسئول

✉ Ar.tohidi@Qom.ac.ir

Doi: 10.52547/joc.15.59.1

ORID: 0000-0002-3852-0920.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش: تغییرات اقلیمی به عنوان یکی از بزرگترین چالش‌های جهانی در قرن بیست و یکم،

بشریت را با خطرات و پیامدهای چندبعدی مواجه کرده است. این پدیده که ناشی از افزایش غلظت گازهای گلخانه‌ای در جو زمین است، به تدریج تأثیرات گسترده‌ای بر محیط زیست، اقتصاد، و جوامع انسانی داشته و خواهد داشت. افزایش دمای میانگین زمین، به همراه ذوب یخ‌های قطبی و کوهستانی، نه تنها سطح آب دریاها را افزایش داده و به زیر آب رفتن نواحی ساحلی منجر شده است، بلکه اکوسیستم‌های طبیعی و حیات وحش را نیز به شدت تحت تأثیر قرار داده است. از سوی دیگر، تغییرات الگوهای بارش و بروز خشکسالی‌های طولانی‌مدت، موجبات کاهش منابع آب شیرین و تضعیف امنیت غذایی در بسیاری از مناطق جهان را فراهم کرده است. این تغییرات همچنین افزایش شدت و تعداد وقوع بلایای طبیعی مانند سیل، طوفان‌های شدید و آتش‌سوزی‌های جنگلی را به دنبال داشته که خود موجب افزایش خسارات اقتصادی و جانی شده است. برای مقابله با این چالش عظیم و کاهش آسیب‌های آن، جامعه جهانی نیازمند اقدامات فوری و گسترده است. در این راستا، همکاری‌های بین‌المللی و تعهدات مشترک برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و اتخاذ سیاست‌های سازگارپذیری با تغییرات اقلیمی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. توافق‌نامه‌های بین‌المللی مانند پروتکل کیوتو و توافق‌نامه پاریس، گام‌های مهمی در جهت تعیین چارچوب‌های حقوقی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و تقویت اقدامات سازگارپذیری محسوب می‌شوند. با این حال، این توافق‌نامه‌ها با چالش‌های متعددی در زمینه تفسیر، اجرا و پایبندی به تعهدات مواجه هستند. اختلافات در خصوص مسئولیت‌های کشورها، به ویژه در زمینه تفکیک تعهدات بین کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، از جمله موانعی است که اجرای کامل این توافق‌نامه‌ها را با مشکل مواجه کرده است. در این میان، حقوق بین‌الملل و نهادهای قضایی بین‌المللی نقشی کلیدی در تبیین و تعریف مسئولیت‌ها و تعهدات کشورها ایفا می‌کنند. این نهادها می‌توانند با ارائه راهکارهای حقوقی و تصمیم‌گیری‌های قضایی در خصوص اختلافات بین کشورها، به بهبود اجرای تعهدات و تقویت همکاری‌های بین‌المللی در زمینه مقابله با تغییرات اقلیمی کمک کنند. علاوه بر این، توسعه و تقویت رژیم‌های حقوقی موجود و ایجاد مکانیزم‌های جدید برای نظارت بر اجرای تعهدات و تضمین پایبندی کشورها به توافق‌نامه‌ها، از جمله اقداماتی است که می‌تواند به مدیریت بهتر تغییرات اقلیمی کمک کند.

روش‌شناسی: این مقاله با هدف تحلیل تعهدات حقوق بین‌الملل در مدیریت تغییرات اقلیمی و با تأکید بر مکانیسم‌های گفتگو و مشورتی، به روش تحلیلی-توصیفی نگارش یافته است. برای گردآوری اطلاعات از منابع کتابخانه‌ای و اسناد بین‌المللی، شامل معاهدات، رویه قضایی، نظرات دکترین و منابع علمی مرتبط استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های این مقاله حاکی از آنست که مکانیسم‌های گفتگو و مشورتی بین‌المللی، مانند صلاحیت مشورتی دیوان بین‌المللی حقوق دریاها، می‌توانند به تفسیر تعهدات، حل اختلافات و ارائه نظرات مشورتی در زمینه تغییرات اقلیمی کمک کنند. بنابراین برای ارتقای کارایی ابزارهای حقوقی در مقابله با تغییرات اقلیمی، نیاز به توسعه قوانین و رویه‌های شفاف و همچنین ارتقای ظرفیت نهادهای بین‌المللی وجود دارد. در نتیجه حقوق بین‌الملل و نهادهای قضایی بین‌المللی نقشی کلیدی در مدیریت تغییرات اقلیمی ایفا می‌کنند. مکانیسم‌های گفتگو و مشورتی بین‌المللی، مانند صلاحیت مشورتی دیوان بین‌المللی حقوق دریاها، می‌توانند ابزاری ارزشمند برای تسهیل همکاری و ارائه راه‌حل‌های حقوقی در این زمینه باشند.

نتیجه‌گیری: توافق‌نامه کمیسیون کشورهای جزیره‌ای کوچک در زمینه تغییرات اقلیمی، امکان درخواست نظر مشورتی از دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها را فراهم آورده است. صلاحیت مشورتی دیوان بین‌المللی حقوق دریاها هنوز در مراحل اولیه خود قرار دارد و با چالش‌هایی همچون تعیین مبانی حقوقی و نیاز به قوانین شفاف برای تعیین صلاحیت قضایی مواجه است. بدین شکل که دیوان باید در ارائه نظرات مشورتی، به تعیین دقیق "توافق‌نامه‌های مرتبط" و حفظ انسجام عملکرد قضایی خود توجه نماید. این درحالی است که دادرسی‌های مشورتی دیوان دریاها می‌توانند ابزاری در افزایش آگاهی، تسهیل اقدامات سیاسی و ارائه راه‌حل‌های حقوقی در زمینه تغییرات اقلیمی به کار روند.

مقدمه

حقوق بین‌الملل در مدیریت تغییرات اقلیمی، با تأکید بر مکانیسم‌های گفتگو و مشورت می‌باشد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

۱- اهمیت و نقش حقوق بین‌الملل در مقابله با تغییرات اقلیمی

حقوق بین‌الملل نقش مهمی در مقابله با تغییرات اقلیمی ایفا می‌کند. این امر از طریق فراهم کردن چارچوب حقوقی برای همکاری و اقدامات مشترک دولت‌ها در سطح بین‌المللی صورت می‌پذیرد. یکی از زمینه‌هایی که در آن حقوق بین‌الملل اهمیت زیادی دارد، حقوق بشر است طبق ادبیات حقوق بین‌الملل، دولت‌ها موظف به حمایت از حقوق بشر شهروندانشان هستند. تغییرات اقلیمی، زندگی، سلامت و حقوق بشر مردم در معرض خطر قرار می‌دهد. از این رو، قانون بین‌الملل می‌تواند دولت‌ها را ملزم کند تا با اتخاذ اقدامات کاهش تغییرات اقلیمی و تأمین توانمندسازی جوامع آسیب‌پذیر، از حقوق بشر شهروندان خود در برابر تغییرات اقلیمی حمایت کنند. {۶} در نتیجه، رژیم انطباق ایجاد شده توسط قانون بین‌المللی تغییر آب و هوا نقشی حیاتی در مقابله با این چالش جهانی ایفا می‌کند. این رژیم بر اهمیت همکاری بین‌المللی و نیاز به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تأکید می‌کند. با تعهد و همکاری مستمر بین‌المللی، می‌توان به طور موثری با تغییرات آب و هوا مقابله کرد و به نسل‌های آینده سیاره‌ای سالم و پایدار تحویل داد. {۷} در نتیجه، مجموعه‌ای از قوانین، مقررات و رویه‌ها ایجاد شده توسط حقوق بین‌المللی تغییر آب و هوا نقشی حیاتی در مقابله با این چالش جهانی ایفا می‌کند. این قوانین و مقررات بر اهمیت همکاری بین‌المللی و نیاز به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تأکید می‌کند. با تعهد و همکاری مستمر بین‌المللی، می‌توان به طور موثری با تغییرات آب و هوا مقابله کرد و به نسل‌های آینده سیاره‌ای سالم و پایدار تحویل داد. {۸}

۲- اقدامات و تلاش‌های بین‌المللی برای حفظ محیط زیست

با توجه به اینکه محیط زیست به عنوان منشا حیات بشر و دیگر موجودات زنده، با تهدیدات و چالش‌های متعددی مواجه می‌باشد لذا فعالیت‌های مخرب انسانی مانند آلودگی هوا، آب و خاک، جنگل‌زدایی، تغییرات اقلیمی و...، حیات کره زمین را به خطر انداخته که در مقام حل این چالش‌ها، جامعه بین‌المللی اقدامات و تلاش‌های متعددی را برای حفظ محیط زیست در سطوح مختلف به کار گرفته است. این اقدامات شامل موارد زیر می‌شود:

تغییرات آب و هوایی و تاثیرات مخرب انسانی بر محیط زیست در عبارتی تغییرات اقلیمی، یکی از چالش‌های جدی دوران معاصر می‌باشد که موجب مخاطرات جدی برای حیات انسانی و بشریت محسوب گردد. {۱} گرچه در طول تاریخ همسان‌سازی آلودگی و تخریب‌ها وجود داشته است اما از زمان انقلاب صنعتی به این سو، فعالیت‌های انسانی سرعت این تغییرات را به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش داده‌اند. سوزاندن سوخت‌های فسیلی و آزادسازی گازهای گلخانه‌ای، موجب افزایش میانگین دمای کره زمین و بروز پدیده‌هایی چون ذوب یخ‌های قطبی، افزایش سطح آب دریاها و تغییر الگوهای بارندگی شده است. {۲} و از طرفی عوارض ناشی از آن کیفیت زندگی بشر را تهدید می‌کند و در تمامی ابعاد زندگی بشر رخنه کرده است که نمونه آنرا در مباحث امنیت آب و آلودگی هوا ناشی از ریزگردها در حال حاضر در کشورمان شاهد هستیم و در مقابل تاثیر این تغییرات در خشکی، در اقیانوس‌ها نیز منجر به کاهش جمعیت در شیلالت در سراسر جهان شده است.^۱ و حتی دامنه این آلودگی‌ها را می‌توان در آب‌های زیر زمینی مشترک تا نمود عینی آن یعنی آلودگی هوا مشاهده نمود. گازهای گلخانه‌ای مانند دی‌اکسید کربن، متان و نیتروژن اکسید، گرما را در جو نگه می‌دارند که این امر باعث افزایش دمای زمین، ذوب شدن یخ‌ها، بالا آمدن سطح آب دریاها، و تغییرات در الگوهای آب و هوایی می‌شود. {۳}

بر این اساس، تغییرات اقلیمی به عنوان یکی از بزرگترین چالش‌های جامعه امروز محسوب می‌شود به طوری که بی‌توجهی به آن، پیامدهای ناگوار و گسترده‌ای برای کره زمین و ساکنان آن دارد. افزایش سطح آب دریاها، سیل، خشکسالی، طوفان‌های شدید، و تغییرات در الگوهای بارندگی، تنها بخشی از این پیامدها هستند {۴}. تغییرات اقلیمی تحقق توسعه پایدار و در مقیاسی عمیق تر، آینده بشریت را تهدید می‌کند.^۲ بنابراین ضرورت مقابله با تغییرات اقلیمی به طور فزاینده‌ای مورد توجه جامعه جهانی قرار گرفته است. در سال ۱۹۹۲، کنوانسیون چارچوب ملل متحد در مورد تغییرات اقلیمی^۳ به تصویب رسید. این کنوانسیون به عنوان چارچوبی مادر برای همکاری بین‌المللی در زمینه تغییرات اقلیمی عمل می‌کند و هدف آن تثبیت غلظت گازهای گلخانه‌ای در جو در سطحی است که از تداخل خطرناک با سیستم اقلیمی جلوگیری کند {۵} و با وجود تلاش‌های بین‌المللی، روند تغییرات اقلیمی همچنان ادامه دارد. سوال اساسی این است که چگونه می‌توان تعهدات حقوق بین‌الملل در مدیریت تغییرات اقلیمی را به طور موثرتری اجرا کرد؟ بر این اساس هدف این مقاله، بررسی تحلیلی تعهدات

^۱ - <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/254678/WHO-FWC-IHE-17.01-eng.pdf?sequence=1>

^۲ - <https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15>

^۳ - United Nations Framework Convention on Climate Change. (UNFCCC)

^۱ - روندهای اخیر افزایش شدت و فراوانی رویدادهای شدید آب و هوایی را که در نتیجه گرمایش جهانی به وجود آمده است، نشان دهنده این است که گرمایش زمین بر فراز خشکی عموماً بیش از روی اقیانوس‌ها است برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به:

۲۰۱۷، ۱۹۵ عضو کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد درباره تغییر اقلیم این پیمان را امضا و ۱۴۷ کشور آن را به تصویب مجلس خود رسانده‌اند. {۱۰}

۵/۲- کنوانسیون بازل در مورد کنترل حرکات فرامرزی زباله‌های خطرناک و دفع آنها

این کنوانسیون به منظور جلوگیری از انتقال غیرقانونی و مضر زباله‌های خطرناک و دفع آنها به روشی سازگار با محیط زیست تدوین شده است. {۱۱}

۶/۲- معاهده دریاهای آزاد

از سال ۲۰۱۱، سازمان ملل متحد جلساتی را برای مذاکره درباره امکان ایجاد یک پیمان بین‌المللی جدید برای حفاظت از تنوع زیستی دریایی برگزار کرده است. گروه کاری سازمان ملل متحد تحت عنوان ائتلاف دریاهای آزاد، با مشارکت ۲۷ سازمان غیردولتی و اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت، به دنبال ایجاد پیمانی جدید برای ارائه اقدامات اضافی حفاظت و بهبود استفاده پایدار از منابع دریایی است.

تا سال ۲۰۲۳، هیچ چارچوب قانونی الزام‌آوری برای ایجاد مناطق حفاظت‌شده دریایی در خارج از حاکمیت کشورها یا برای ارزیابی اثرات زیست‌محیطی وجود نداشت. اما، مشکلات ناشی از صید بی‌رویه، تغییرات اقلیمی، معدن‌کاوی در اعماق دریا و کشتیرانی به تنوع زیستی در دریاهای آزاد آسیب می‌رسانند. قوانین جدید برای حفاظت از دریای آزاد، که بزرگترین زیستگاه روی زمین و محل زندگی میلیون‌ها گونه است، ضروری هستند. در حال حاضر، کمتر از ۱٪ از دریاهای آزاد تحت حفاظت قرار دارند. معاهده تازه‌ای که تصویب شده، راه را برای ایجاد مناطق حفاظت‌شده دریایی در این آب‌ها هموار می‌کند و به دستیابی به هدف توافق کونمینگ-مونتروال کمک می‌کند، هدفی که در دسامبر ۲۰۲۲ تعیین شد و به حفاظت از ۳۰ درصد از اقیانوس‌های جهان تا سال ۲۰۳۰ می‌پردازد. این توافقنامه برای حفظ تنوع زیستی و سلامت اقیانوس‌ها بسیار حیاتی است. معاهده جدید، مدیریت اقیانوس‌ها را به قرن بیست و یکم وارد می‌کند و شامل الزامات مدرن برای ارزیابی و کنترل فعالیت‌های انسانی می‌شود که بر حیات دریایی در دریاهای آزاد تأثیر می‌گذارند و شفافیت بیشتری ایجاد می‌کنند. این اقدام، مدیریت بهتر ماهیگیری، کشتیرانی و سایر فعالیت‌ها را که به سلامت اقیانوس‌ها آسیب می‌زنند، تقویت می‌کند. بحث در مورد ایجاد یک چارچوب حقوقی الزام‌آور برای حفاظت از حیات دریایی در مناطق خارج از مرزهای ملی، معروف به دریاهای آزاد، بیش از یک دهه ادامه داشته است. تلاش‌های قبلی برای دستیابی به توافق بارها متوقف شده بود، اما سرانجام برای اولین بار، اعضای سازمان ملل متحد روز شنبه، ۴ مارس ۲۰۲۳، در مورد یک

۱/۲- تشکیل کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد درباره تغییر اقلیم (UNFCCC)^۱:

کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد تغییرات اقلیمی (UNFCCC)، در سال ۱۹۹۲ تدوین و به تصویب رسید. این کنوانسیون اولین تلاش بین‌المللی رسمی برای مقابله با تغییرات اقلیمی بود. اهداف آن شامل کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، تقویت توانمندسازی برای مقابله با تغییرات اقلیمی و افزایش آگاهی عمومی بود. تاکنون حدود ۱۹۷ کشور عضو آن شده‌اند.

۲/۲- تصویب پروتکل کیوتو

این پروتکل، مکانیسمی برای اجرای تعهدات کشورهای عضو کنوانسیون چارچوب ملل متحد در مورد تغییر آب و هوا (UNFCCC) در زمینه کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای است. این پروتکل در سال ۱۹۹۷ میلادی به تصویب رسید. تعداد اعضای پروتکل: ۱۹۲ کشور بودند. اهداف این پروتکل، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای توسط کشورهای توسعه یافته و کمک به کشورهای در حال توسعه برای مقابله با اثرات تغییرات آب و هوایی

۳/۲- کنوانسیون تنوع زیستی (CBD)^۲:

این معاهده‌ای بین‌المللی در ژوئن ۱۹۹۲ میلادی و در خلال برگزاری کنفرانس محیط زیست و توسعه سازمان ملل در ریودوژانیرو برزیل به تصویب رسید. و در ۲۹ دسامبر سال ۱۹۹۳ لازم‌الاجرا شد. اهداف این کنوانسیون بر طبق ماده یک آن عبارت از حفظ تنوع زیستی، استفاده پایدار از گونه‌ها و سهم‌شدن عادلانه و برابر در مزایای حاصل از کاربرد منابع ژنتیکی، از جمله از طریق دسترسی مناسب به منابع ژنتیکی و انتقال صحیح تکنولوژی‌های مربوط به آن، با در نظر گرفتن همه حقوق مربوط به آن منابع و تکنولوژی‌ها، همچنین از طریق تأمین مالی لازم می‌باشد. ویژگی‌های خاص کنوانسیون تنوع زیستی آن است که هدفی جامع را برای حفظ تنوع زیستی در سطح جهانی دنبال کرده، بر اساس رویکرد احتیاطی عمل می‌کند، به این معنی که اقدامات پیشگیرانه باید برای جلوگیری از هرگونه آسیب احتمالی به تنوع زیستی اتخاذ شود. حتی اگر شواهد علمی کاملی در مورد اثرات منفی آن اقدامات وجود نداشته باشد. و بر همکاری‌های بین‌المللی برای حفظ تنوع زیستی تأکید دارد که این امر شامل به اشتراک گذاشتن اطلاعات، فناوری و منابع مالی بین کشورها برای حمایت از تلاش‌های حفاظتی می‌شود. {۹}

۴/۲- توافق پاریس

ذیل چارچوب پیمان‌نامه سازمان ملل در تغییر اقلیم در رابطه با کاستن از انتشار گازهای گلخانه‌ای، سازگاری و امور مالی است. متن توافق از سوی نمایندگان ۱۹۵ کشور در کنفرانس تغییر اقلیم ۲۰۱۵ سازمان ملل متحد در پاریس مذاکره و با اجماع در ۱۲ دسامبر ۲۰۱۵ تصویب شد. در ۲۲ آوریل ۲۰۱۶ (روز زمین) در مراسمی در نیویورک برای امضا معرفی شد. تا سال

^۲ - Convention on Biological Diversity.

^۱ United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)

دیوان، توسعه رویه قضایی دیوان، ترویج عدالت بین‌المللی، درک بهتر مسائل بین‌المللی، همگام شدن با تحولات در قانون بین‌الملل، تقویت حاکمیت قانون و تضمین رعایت حقوق بشر کمک کند. از این رو وضعیت این کشورها را مورد بررسی قرار می‌دهیم، این مقاله با روش کتابخانه‌ای به بررسی متون و توافق‌نامه‌های بین‌المللی و تحلیل و تفسیر تعهدات حقوق بین‌الملل در زمینه مدیریت تغییرات اقلیمی می‌پردازد.

یافته‌ها و نتایج

۱- نظر مشورتی در باب تعهدات تغییرات اقلیمی تحت قوانین بین‌المللی

نظر مشورتی^۱ در دیوان بین‌المللی دادگستری، یک نوع تصمیم مستقل است که این دیوان بر اساس درخواست سازمان‌ها یا نهادهای ویژه به عنوان یک خدمت حقوقی ارائه می‌دهد. این نظرات، اختیاری بوده و به طور معمول به مواردی مرتبط با تفسیر یا اعمال حقوق بین‌المللی می‌پردازند. درخواست‌های نظر مشورتی می‌توانند از سوی سازمان‌های ملی، کمیته‌ها، یا دولت‌ها به دیوان بین‌المللی دادگستری ارسال شوند.^۲ از مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته جهت کسب نظر مشورتی در باب تعهدات تغییرات اقلیمی تحت قوانین بین‌المللی دو اقدام ابتکاری مشاهده شده است.

۱/۱- تلاش برای جلب نظر دیوان بین‌المللی دادگستری در مورد

تعهدات تغییرات اقلیمی

مطرح کردن و تحلیل این موضوع از لحاظ حقوق بین‌الملل به دانش پژوهشگران در زمینه حقوق بین‌الملل و محیط زیست اضافه می‌کند و ابعاد مختلف حقوقی این مسئله به کارشناسان کمک می‌کند تا بتوانند راهکارهای لازم برای پیگیری حقوقی این موضوع را ارائه دهند. ضمن اینکه تحلیل آثار احتمالی موفق یا ناموفق بودن چنین تلاشی به کسب دید دقیق‌تری از آینده روابط بین‌المللی در این زمینه کمک می‌کند.

بنابراین، خلاصه‌ای از تلاش‌های صورت گرفته جهت کسب نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری در باب تعهدات تغییرات اقلیمی تحت قوانین بین‌المللی به شرح ذیل ارائه می‌دهیم:

الف) از اوایل دهه ۲۰۰۰ کشور تووالو^۳ نگران خسارات ناشی از افزایش سطح دریاها بود و احتمال شکایت قانونی را مطرح کرد.

معاهده جامع برای حفاظت از تنوع زیستی در دریاها آزاد، که تقریباً نیمی از سطح سیاره زمین را شامل می‌شود، به توافق رسیدند. {۱۲}

۳- وضعیت کشورهای ملحق شده به دیوان جهت ارائه نظرات مکتوب:

آگاهی از وضعیت کشورهای ملحق شده به دیوان جهت ارائه نظرات مکتوب، فرصتی را برای تبادل اطلاعات و تجارب بین این کشورها فراهم می‌کند. این امر می‌تواند به تبادل اطلاعات و تجارب، تقویت همکاری بین‌المللی، افزایش آگاهی از دیوان، توسعه رویه قضایی دیوان، ترویج عدالت بین‌المللی، درک بهتر مسائل بین‌المللی، همگام شدن با تحولات در قانون بین‌الملل، تقویت حاکمیت قانون و تضمین رعایت حقوق بشر کمک کند. از این رو وضعیت این کشورها را مورد بررسی قرار می‌دهیم.

دیوان بین‌المللی دادگستری یکی از محاکم برجسته در حوزه حقوق بین‌الملل است که به حل اختلافات بین‌المللی اختصاص دارد. وضعیت کشورهای ملحقه به این دیوان به موارد مختلفی اشاره دارد، از جمله:

* حق حضور در دیوان:

کشورهایی که عضویت در دیوان بین‌المللی دادگستری را پذیرفته‌اند، حق حضور در دیوان را دارند. این به آنها اجازه می‌دهد تا در مواردی که به آنها مربوط می‌شود، نظرات مکتوب یا دفاعات را به این دیوان ارائه دهند.

* استفاده از امکانات دیوان:

کشورهای عضو ملحق به دیوان بین‌المللی دادگستری می‌توانند در صورت بروز اختلاف یا نیاز به تعیین حقوق، از امکانات دیوان استفاده کنند. این شامل ارائه نظرات مکتوب، شرکت در جلسات دیوان، و درخواست‌های حقوقی مختلف می‌شود.

* استفاده از رویه‌های دیوان:

دیوان بین‌المللی دادگستری رویه‌های خاصی برای رسیدگی به پرونده‌ها و اختلافات دارد. کشورهای ملحقه می‌توانند از این رویه‌ها به عنوان مرجعی برای رفع اختلافات خود استفاده کنند. {۱۳}

* احترام به تصمیمات:

کشورهای ملحقه ملزم به احترام به تصمیمات دیوان هستند. تصمیمات این دیوان، حاکمیت حقوقی دارند و برای کشورهای ملحقه الزام‌آور است. {۱۳}

روش‌شناسی

آگاهی از وضعیت کشورهای ملحق شده به دیوان جهت ارائه نظرات مکتوب، فرصتی را برای تبادل اطلاعات و تجارب بین این کشورها فراهم می‌کند. این امر می‌تواند به تبادل اطلاعات و تجارب، تقویت همکاری بین‌المللی، افزایش آگاهی از

^۳ - تووالو یک کشور جزیره‌ای در اقیانوس آرام است. این کشور از ۹ جزیره مرجانی تشکیل شده است که در مجموع ۲۶ کیلومتر مربع (۱۰ مایل مربع) مساحت دارند. جمعیت تووالو حدود ۱۱۰۰۰ نفر است. پایتخت این کشور فونافوتی است.

^۱ (Advisory Opinion)

^۲ Chapter XIV". Charter of the United Nations. United Nations

ب) در سال ۲۰۱۱ کشور پالائو^۱ و در سال‌های بعد کشورهای وانواتو و جزایر اقیانوس آرام نیز خواستار کسب نظر مشورتی دادگاه شدند.

ج) اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN)^۲، و مجمع عمومی سازمان ملل نیز تلاش‌ها را پشتیبانی کردند.

د) شرکت حقوقی قانون اقیانوس آبی در سال ۲۰۲۱ از تلاش‌های وانواتو^۳ حمایت کرد. {۱۴}

ه) در سال ۲۰۲۲ شبکه اقدامات اقلیمی با ۱۵۰۰ گروه مدنی از ۱۳۰ کشور از کمپین وانواتو حمایت کردند.

به‌طور خلاصه، این کشورها و سازمان‌ها از سال ۲۰۰۰ تلاش‌هایی را برای کسب نظر مشورتی دیوان بین‌المللی دادگستری درباره تعهدات قانونی کشورها در قبال تغییرات اقلیمی آغاز کرده‌اند. {۱۴}

۲/۱- نظرخواهی از دادگاه بین‌المللی حقوق دریاهای دوباره

تعهدات تغییرات اقلیمی

در ۳۱ اکتبر ۲۰۲۱، توافقی بین آنتیگوآ و باربودا و تووالو برای تشکیل کمیسیونی جهت ارائه درخواست نظر مشورتی از دادگاه بین‌المللی حقوق دریاهای (ITLOS)^۴ در مورد تعهدات حقوقی بین‌المللی مرتبط با تغییرات اقلیمی امضا شد. پالائو نیز در نوامبر ۲۰۲۱ به این توافق پیوست. ارزش نظر مشورتی ITLOS به عنوان ابزاری برای تبیین تعهدات حقوقی بین‌المللی در مورد تغییرات اقلیمی، مزایای متعددی دارد:

افزایش وضوح و شفافیت: این نظر مشورتی می‌تواند به وضوح تعهدات حقوقی دولت‌ها در قبال تغییرات اقلیمی را مشخص کند.

تقویت همکاری بین‌المللی: این نظر می‌تواند به عنوان مبنایی برای همکاری بین‌المللی در زمینه مقابله با تغییرات اقلیمی مورد استفاده قرار گیرد.

ایجاد هنجارهای جدید: این نظر مشورتی می‌تواند به ایجاد هنجارهای جدید حقوقی در زمینه تغییرات اقلیمی کمک کند. برخی از حقوقدانان معتقدند که «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» صلاحیت قضایی لازم برای ارائه نظر مشورتی در مورد تعهدات حقوقی بین‌المللی مرتبط با تغییرات اقلیمی را دارد. آنها به دو دلیل اشاره می‌کنند:

ماده ۱۸۸ کنوانسیون حقوق دریاهای: این ماده به «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» اجازه می‌دهد تا در مورد هرگونه اختلاف مربوط به تفسیر یا اجرای کنوانسیون، نظر مشورتی ارائه دهد.

رویه قضایی "دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای":

"دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای" در گذشته در چندین مورد نظر مشورتی ارائه داده است، از جمله در مورد مسائل مربوط به محیط زیست. حتی اگر «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» صلاحیت قضایی لازم برای ارائه نظر مشورتی را داشته باشد، ممکن است از این کار خودداری کند.

دلایل احتمالی خودداری «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» از ارائه نظر مشورتی: {۱۴}

*موضوع درخواست نظر مشورتی خارج از چارچوب کنوانسیون حقوق دریاهای باشد.

*درخواست نظر مشورتی مبهم یا ناقص باشد.

"دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای" به این نتیجه برسد که ارائه نظر مشورتی در این مورد مناسب نیست.

درخواست نظر مشورتی از «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» در مورد تعهدات حقوقی بین‌المللی مرتبط با تغییرات اقلیمی، ابتکاری ارزشمند است. این نظر می‌تواند به وضوح تعهدات حقوقی دولت‌ها، تقویت همکاری بین‌المللی و ایجاد هنجارهای جدید حقوقی در این زمینه کمک کند. {۱۴}

۲- حوزه قضایی دادگاه بین‌المللی حقوق دریاهای در ارائه

نظر مشورتی

دادگاه بین‌المللی حقوق دریاهای به موجب ماده ۳۶ کنوانسیون حقوق دریاهای تأسیس شده است. این دادگاه به تفسیر و اعمال کنوانسیون و سایر مواد مرتبط با حقوق دریاهای می‌پردازد. طبق این کنوانسیون، دادگاه می‌تواند نظرات مشورتی در مورد حقوقی و مسائل حقوقی بین‌المللی در خصوص حقوق دریاهای ارائه دهد. بنابراین حوزه قضایی این دادگاه شامل تمام مسائل مرتبط با حقوق دریاهای تحت چارچوب قوانین بین‌المللی می‌شود.

۱/۲- صلاحیت قضایی "دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای"

مبنای حقوقی صلاحیت قضایی «دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای» در ارائه نظر مشورتی:

*ماده ۱۹۱^۵ کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریاهای (UNCLOS): (این ماده به طور صریح به شعبه اختلافات بستر دریا اجازه می‌دهد تا در مورد مسائل مربوط به بستر دریا نظر مشورتی ارائه دهد).

دارای تعهداتی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، کاهش آسیب‌پذیری در برابر تغییرات آب و هوایی و کمک به کشورهای آسیب‌پذیر هستند.

۲. پیامدهای نقض تعهدات ۳. نقش و مشارکت جامعه بین‌المللی.

ITLOS - مخفف "International Tribunal for the Law of the Sea" به معنی "دیوان بین‌المللی حقوق دریاهای" است.

۵ - علامت اختصاری "UNCLOS" مخفف "United Nations Convention on the Law of the Sea" است که به فارسی "کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریاهای" ترجمه می‌شود. این کنوانسیون یک معاهده بین‌المللی است که چارچوبی حقوقی برای تمام فعالیت‌های دریایی و دریایی ایجاد می‌کند. این کنوانسیون در سال ۱۹۸۲ به تصویب رسید و در سال ۱۹۹۴ لازم‌الاجرا شد. تا کنون ۱۶۸ کشور و اتحادیه اروپا به این کنوانسیون پیوسته‌اند.

۱ - پالائو کشوری جزیره‌ای در اقیانوس آرام است. این کشور از حدود ۲۵۰ جزیره تشکیل شده که در مجموع مساحتی در حدود ۴۵۹ کیلومتر مربع (۱۷۷ مایل مربع) را اشغال می‌کنند. جمعیت پالائو حدود ۲۱ هزار نفر است. پایتخت آن ملکه‌وک است.

۲ - International Union for Conservation of Nature.

۳ - لایحه وانواتو به دیوان بین‌المللی دادگستری (ICJ) در سال ۲۰۲۱ با هدف درخواست نظر مشورتی در مورد تعهدات حقوقی دولت‌ها نسبت به تغییرات آب و هوایی تنظیم شد. این لایحه که با حمایت و مشارکت شرکت حقوقی قانون اقیانوس آبی تهیه شد، بر موارد زیر تأکید داشت: ۱. ماهیت و دامنه تعهدات حقوقی دولت‌ها: لایحه خواستار شفاف‌سازی در مورد تعهدات دولت‌ها بر اساس حقوق بین‌الملل، به ویژه کنوانسیون چارچوب سازمان ملل متحد در مورد تغییرات آب و هوایی (UNFCCC) بود. این لایحه استدلال می‌کرد که دولت‌ها

حقوق دریاها (ITLOS) منوط به رعایت پیش‌نیازهای قضایی خاصی است که به منظور تضمین استفاده صحیح و اصولی از این ابزار مهم در نظر گرفته شده‌اند.

ماده ۱۳۸ قواعد دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها (ITLOS) پیش‌نیازهای اعمال صلاحیت مشورتی دیوان را تعیین می‌کند. این پیش‌نیازها عبارتند از:

*وجود توافقنامه بین‌المللی مرتبط با کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریاها (UNCLOS) که به طور خاص ارائه نظر مشورتی به دیوان را پیش‌بینی می‌کند.

*ارائه درخواست توسط مرجعی که در توافقنامه مذکور تعیین شده است. {۱۵}

۳/۳- ابهامات مربوط به پیش‌نیازها:

ماده ۱۳۸ ماهیت و چگونگی اعمال این پیش‌نیازها را روشن نمی‌کند. آیا این پیش‌نیازها صرفاً عواملی هستند که دیوان باید در نظر بگیرد یا تعیین‌کننده صلاحیت قضایی در هر مورد خاص هستند؟ مقایسه با سایر مراجع قضایی:

اصطلاح "پیش‌نیاز صلاحیت قضایی" در سایر مراجع قضایی مانند دیوان کیفری بین‌المللی (ICC) به کار رفته است.

اساسنامه رم ICC، صلاحیت قضایی دیوان را به جرایم خاص محدود می‌کند و شرایطی را برای اعمال آن تعیین می‌کند.

کنوانسیون ملل متحد درباره حقوق دریاها (UNCLOS) و قواعد "دیوان بین‌المللی حقوق دریا" نیز شامل قیودی هستند که مشابه پیش‌نیازهای ماده ۱۳۸ عمل می‌کنند. {۱۵}

۴- صلاحیت در ارائه یک نظریه مشورتی

منظور از "صلاحیت"، اختیار و آزادی عمل دیوان در تصمیم‌گیری برای بررسی یا رد یک درخواست نظریه مشورتی است. این اختیار به دیوان اجازه می‌دهد تا از بررسی درخواست‌هایی که به نظر می‌رسد به صلاحیت آن مربوط نمی‌شود، یا به دلایل دیگر مناسب نیستند، خودداری کند. {۱۶} عوامل مختلفی می‌توانند در اعمال "صلاحیت" توسط دیوان نقش داشته باشند، از جمله:

*ارتباط موضوع درخواست با وظایف و اهداف دیوان: موضوع درخواست نظریه مشورتی باید با وظایف و اهداف دیوان به عنوان رکن قضایی اصلی سازمان ملل متحد مرتبط باشد. {۱۷}

*عدم وجود راه حل جایگزین: باید مشخص شود که راه حل جایگزین مناسبی برای حل و فصل موضوع مورد بحث از طریق نظریه مشورتی دیوان وجود ندارد.

*عدم سوء استفاده از صلاحیت: درخواست نظریه مشورتی نباید به منظور سوء استفاده از صلاحیت دیوان یا به منظور دخالت در امور داخلی یک دولت باشد.

*رویه قضایی: ITLOS «دیوان بین‌المللی حقوق دریا» در نظر مشورتی^۱ SRFC صلاحیت خود برای ارائه نظر مشورتی در مورد سایر مسائل مرتبط با "کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریا" را به رسمیت شناخت. ماده ۱۶ اساسنامه «دیوان بین‌المللی حقوق دریا»: این ماده به «دیوان بین‌المللی حقوق دریا» اجازه می‌دهد تا قوانین مربوط به کارکردهای خود را تدوین کند، که شامل قوانین مربوط به ارائه نظر مشورتی نیز می‌شود.

ماده ۱۳۸ قوانین «دیوان بین‌المللی حقوق دریا»: این ماده به طور خاص نحوه ارائه نظر مشورتی توسط «دیوان بین‌المللی حقوق دریا» را تعیین می‌کند.

۲/۲- محدودیت‌های صلاحیت قضایی «دیوان بین‌المللی حقوق دریا»

ماده (۲۸۸) «دیوان بین‌المللی حقوق دریا»: این ماده صلاحیت قضایی ITLOS (دیوان بین‌المللی حقوق دریا) را به منازعات مربوط به تفسیر یا اجرای UNCLOS (کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریا) محدود می‌کند.

توافقنامه‌های بین‌المللی «دیوان بین‌المللی حقوق دریا»: فقط می‌تواند در مورد مسائلی نظر مشورتی ارائه دهد که در کنوانسیون ملل متحد در مورد حقوق دریا یا سایر توافقنامه‌های بین‌المللی مربوطه به آن صلاحیت داده شده باشد. ملاحظات «دیوان بین‌المللی حقوق دریا» در بررسی درخواست نظر مشورتی:

موضوع درخواست: «دیوان بین‌المللی حقوق دریا» ممکن است از ارائه نظر مشورتی در مورد موضوعاتی که سیاسی یا بحث‌برانگیز هستند، خودداری کند.

وضوح و انسجام درخواست: درخواست باید به طور واضح و دقیق موضوع مورد نظر برای ارائه نظر مشورتی را بیان کند.

مناسبت ارائه نظر مشورتی دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها: باید بررسی کند که آیا ارائه نظر مشورتی در مورد موضوع مورد نظر مناسب است یا خیر {۱۴}

۳- پیش‌نیازهای قضایی برای صلاحیت مشورتی دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها

دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها (ITLOS) به عنوان رکن قضایی اصلی در زمینه حقوق دریاها، در کنار وظایف حل و فصل اختلافات، صلاحیت ارائه نظر مشورتی را نیز داراست. این صلاحیت، ابزاری مهم در جهت تفسیر و توسعه حقوق دریاها و حل و فصل مسالمت‌آمیز اختلافات در این زمینه محسوب می‌شود. با این وجود، اعمال صلاحیت مشورتی دادگاه بین‌المللی

SRFC-^۱ مخفف عبارت "South Pacific Regional Fisheries Convention" به معنای "کنوانسیون منطقه‌ای شیلات اقیانوس آرام جنوبی" می‌باشد.

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.»

منابع

- [1] Saleh A, Ershadifar H. Decreasing Dissolved Oxygen in the Persian Gulf and the Gulf of Oman: Impacts and Strategies for Mitigation – A Comprehensive Review. *Journal of Oceanography* 2024; 14 (56) :47-62 (4pages) <http://joc.inio.ac.ir/article-1-1781-fa.html>
- [2] Amiri, Eslamian "The impact of greenhouse gases on society, the environment, health, agriculture, and climate change, and ways to reduce them, Conference: Regional Agriculture Conference, Focus on Growth and Development, Year: 2008." (4pages) <https://www.sid.ir/paper/813976/fa>
- [3] Abdelradi, F Zeydalinejad, Nejat & Nassery, Hamid. (2023). A review on the climate-induced depletion of Iran's aquifers. *Stochastic Environmental Research and Risk Assessment*. 37. 467-490. 10.1007/s00477-022-02278. (4 pages). https://www.researchgate.net/publication/374974248_A_review_on_the_climate-induced_depletion_of_Iran%27s_aquifers
- [4] abbasian M, esnaashari H, khodarahmi R. Understanding the economic effects of sea level rise on tourism growth in the Middle East. *Journal of Oceanography* 2024; 14 (56) :106-114 (4 pages). <http://joc.inio.ac.ir/article-1-1792-fa.html>
- [5] Atabi farideh, "Review of commitments and regulations of the Climate Change Convention and assessment of its implementation in the Islamic Republic of Iran, *Journal: Environmental Science and Technology*, Year: 2010." (4pages). <https://www.sid.ir/paper/481336/fa>
- [6] Wewerinke-Singh, "Exploring the Legal Basis of a Human Rights Approach to Climate Change" (2017) (4pages). <https://doi.org/10.30488/ccr.2020.111123>
- [7] Hajzadeh Hadi, "An analysis of the legal requirements for addressing climate change from the perspective of international treaties and domestic laws, *Climate Change Research*,(2020)." (4pages).

*عدم تضعیف جایگاه دیوان: ارائه نظریه مشورتی نباید به تضعیف جایگاه دیوان به عنوان یک مرجع قضایی بی‌طرف و مستقل منجر شود. {۱۸}

در اینجا چند نمونه از مواردی که دیوان بین‌المللی دادگستری و دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها از "صلاحید" خود برای رد درخواست نظریه مشورتی استفاده کرده‌اند، آورده شده است:

*دیوان بین‌المللی دادگستری در سال ۱۹۵۰ از ارائه نظریه مشورتی در مورد وضعیت حقوقی سرزمین‌های تحت قیمومیت امتناع کرد. دلیل دیوان بین‌المللی دادگستری برای این امر این بود که این موضوع به طور مستقیم با وظایف و اهداف دیوان مرتبط نبود و راه حل‌های جایگزینی برای حل و فصل این موضوع وجود داشت. {۱۸}

*دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها، در سال ۱۹۹۹ از ارائه نظریه مشورتی در مورد وضعیت حقوقی دریای خزر امتناع کرد. دلیل دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها، برای این امر این بود که این موضوع در حال حاضر در مذاکرات بین دولت‌های ساحلی دریای خزر در حال بررسی بود و ارائه نظریه مشورتی می‌توانست به دخالت در این مذاکرات تلقی شود. {۱۹}

اعمال "صلاحید" توسط دیوان بین‌المللی دادگستری و دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها به تضمین استفاده مسئولانه از صلاحیت این دو دیوان در ارائه نظریه مشورتی و حفظ جایگاه آنها به عنوان مراجع قضایی بی‌طرف و مستقل کمک می‌کند. {۲۰}

نتیجه‌گیری

دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها (ITLOS)، با توجه به توافقنامه‌ای که توسط کمیسیون کشورهای جزیره‌ای کوچک در زمینه تغییرات اقلیمی و حقوق بین‌الملل امضا شده است، صلاحیت ارائه نظرات مشورتی در مورد مسائل مربوط به تغییرات اقلیمی را دارا می‌باشد. این توافقنامه، نمادی از اعتماد به قوانین بین‌المللی و نهادهای قضایی بین‌المللی به منظور حل این بحران جهانی است. با این حال، صلاحیت مشورتی دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها (ITLOS)، هنوز در مراحل اولیه خود قرار دارد و با چالش‌هایی روبرو است. این چالش‌ها شامل ندرهایی به پایه‌های حقوقی صلاحیت مشورتی و نیاز به قوانین روشن‌تر برای تعیین صلاحیت‌های قضایی و پذیرش پرونده‌ها در دادرسی‌های مشورتی می‌باشد. در فرآیند ارائه نظرات مشورتی، دادگاه باید به مواردی چون تعیین دقیق "توافقنامه‌های مرتبط"، بررسی دلایل موجه برای عدم ارائه نظر مشورتی و حفظ یکپارچگی عملکرد قضایی خود توجه نماید. در نهایت، دادرسی‌های مشورتی دادگاه بین‌المللی حقوق دریاها (ITLOS)، در زمینه تغییرات اقلیمی می‌توانند به عنوان ابزاری کارآمد برای ترویج آگاهی و درک عمیق‌تر از این مسئله حیاتی، فراهم آوردن بستری برای اقدامات سیاست‌گذاری در سطح بین‌الملل و ارائه راهکارهای حقوقی برای مقابله با چالش‌های ناشی از تغییرات اقلیمی عمل کنند.

تعارض منافع

- Change Obligations Under International Law: A Realistic Prospect?", , Ocean Development & International Law (7 pages).
<https://doi.org/10.1080/00908320.2022.2106329>
- [14] Mohamad Setayeshpur؛ Ziaee Seyed Yaser ؛ Mahdy Keykhosravi, The Advisory Jurisdiction of ITLOS: An Overview of the Request for An Advisory Opinion by the SRFC (9 pages).
https://jplsq.ut.ac.ir/article_92973.html
- [15] Tafsir Malick Ndiaye, The Advisory Function of the International Tribunal for the Law of the Sea (10 pages).
<https://doi.org/10.1093/chinesejil/jmq022>
- [16] Soodeh shmaloo, Homayoon Habibi "The role of the International Court of Justice in the development of international law." (10 pages).
<https://www.sid.ir/paper/225215/fa>
- [17] –Yoshifumi Tanaka(2022). The role of an advisory opinion of ITLOS in addressing climate change: Some preliminary considerations on jurisdiction and admissibility, Reziel (10 pages).
<https://doi.org/10.1111/reel.12459>
- [18] Armando Rocha. The Advisory Jurisdiction of the ITLOS in the Request Submitted by the Commission of Small Island States, Published April 12, 2023. (10 pages).
<https://www.itlos.org/en/main/latest-news/>
- [19] <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/95/095-19960708-ADV-01-00-EN.pdf> (10 pages).
- <https://doi.org/10.30488/ccr.2020.111123>
- [8] MAYER Benoit.; "Climate Change Reparations and the Law and Practice of State Responsibility" (4 pages).
<https://doi.org/10.1017/S2044251315000351>
- [9] Ebrahim Abdipour Fard؛ Seyed Jafar Mousavi, "The Legal Effects of Requirements of Convention on Biological Diversity (CBD) on Biotechnology Transfer Contracts" (5 pages).
<https://doi.org/10.22059/jolt.2018.235054.1006360>
- [10] Alireza Shakibaei ؛ Mehdi Nejati ؛ maryam hosseinzadeh, Europe's Reaction to the US Withdrawal from the Paris Environment Agreement: A Game Theory Approach " (5 pages).
https://jdc.uk.ac.ir/article_3040.html?lang=en
- [11] Ghafour Khoeyni , Shahrzad Ounagh , Mahshid Jafari Harandi "Civil Liability of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal within the Frameworks of Iranian Law and the 1999 Protocol To Basel Convention" (5 pages).
https://jplr.atu.ac.ir/article_1310.html
- BARATI A, Taghizadeh Z. Examining the International Responsibility of Governments and Non-Governmental Organizations In The Field of Protection and Sustainable Exploitation of The Environment and Biodiversity in the Sea Beyond National Jurisdiction Based on the 2023 Resolution of the United Nations. Journal of Oceanography 2023; 14 (55) :115-133 (6 pages).
<http://joc.inio.ac.ir/article-1-1761-fa.html>
- [12] Sayyed Ghasem Zamani, "The Law of International Organizations (Personality, Responsibility, Immunity), Institute for Legal Studies and Research of Shahrdanesh, Year 1387 (2008), p. 57." (6 pages).
- [13] Richard Barnes, "An Advisory Opinion on Climate

در فایل بدون نام، این بخش حذف شود

AUTHOR(S) BIOSKETCHES

Tohidi. A.R., Associate Professor, Department of international law , Faculty of law, University of Qom, Qom, Iran.

✉ Ar.Tohidi@Qom.ac.ir

 [0000-0002-3852-0920.](https://orcid.org/0000-0002-3852-0920)

Ahmadi. M., legal researcher at international law

✉

 [0009-0006-2575-6930](https://orcid.org/0009-0006-2575-6930)

این قسمت توسط نشریه تکمیل می گردد:

HOW TO CITE THIS ARTICLE

 <http://doi.org/10.52547/joc.15.59.1>

 <http://joc.inio.ac.ir/article-1-1818-fa.html>

 [https://orcid.org/0000-0002-3852-0920.](https://orcid.org/0000-0002-3852-0920)

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

